

Overzicht van tools en practices inzake cultuursensitieve dementiezorg

Versie 15 maart 2017

Een van de doelstellingen van 'Divers Elderly Care' is het in kaart brengen van praktijken voor cultuursensitieve dementiezorg in binnen- en het buitenland. Hieronder vindt u een overzicht van onze inventarisatie met telkens een korte beschrijving van de praktijk met focus cultuursensitiviteit en fase van dementie.

Dit document is een dynamisch document dat wordt aangevuld doorheen de loop van het onderzoeksproject. U kan ons altijd helpen bij het verzamelen van deze informatie. Neem gerust contact op met de onderzoekers.

Naam	Signaleren (Alzheimer Nederland)
Taal, land	Nederland, Nederlands, Turks, Berbers, Arabisch
Korte beschrijving	Door middel van 10 filmpjes kunnen mensen uit de omgeving van ouderen erachter komen of het "niet pluis gevoel" klopt. Na elk filmpje kan er aangegeven worden in welke mate de situatie herkenbaar is.
Fase van dementie	Begin fase van dementie wanneer er nog geen diagnose is gesteld.
Jaartal	-
Opmerkingen	Een aantal filmpjes zijn typische voorbeelden bij mensen met een migratie-achtergrond. Voor mensen met geen migratie-achtergrond hebben deze filmpjes dus geen meerwaarde.
Website	http://signaleren.alzheimer-nederland.nl/
Cultuursensitief	Ja

Naam	Voorlichtingsprogramma: "weten over vergeten" Alzheimer Nederland
Taal, land	Turks, Marokkaans, Surinaams-Creools, Nederland
Korte beschrijving	Een voorlichtingsprogramma dat gebaseerd is op interactie en uitwisseling. Door middel van videofragmenten wordt er met mantelzorgers over bepaalde thema's gesproken. Het is een onderzoek wat momenteel niet meer loopt. Er zijn nog wel gespreksbijeenkomsten die beschikbaar zijn in verschillende talen. Het dol is om de bespreekbaarheid van het onderwerp vergeten/dementie te vergroten. Er wordt rekening gehouden met andere culturen en daarbij horende andere zorgmodellen en communicatie over ziekte.
Fase van dementie	Alle fases van dementie.
Jaartal	2010-2014
Website	/
Cultuursensitief	Ja

Naam	Alzheimer theehuizen (Alzheimer Nederland)
Taal, land	Turks en Marokkaans-Arabisch
Korte beschrijving	Alzheimer Theehuizen zijn een ontmoetingsplek voor Turken en Marokkanen die te maken hebben met dementie. De voertaal is Turks of Marokkaans-Arabisch. In een Alzheimer Theehuis ontmoeten betrokkenen elkaar in informele sfeer. Ze kunnen ervaringen delen en krijgen informatie in hun eigen taal. Theehuisbijeenkomsten vinden een keer per maand in de avond plaats. Deze avonden zijn voor mensen met dementie, naasten, hulpverleners en belangstellenden.
Fase van dementie	Thuiswonende ouderen met de mentie
Jaartal	1997 (Alzheimercafé), momenteel komen er nog meer locaties bij
Website	Turks: https://www.alzheimer-nederland.nl/node/386 Marokkaans: https://www.alzheimer-nederland.nl/regios/alzheimer-cafe-alzheimer-theehuis
Cultuursensitief	Ja

Naam	DVD 'Dementie en dan'
Taal, land	Nederland
Korte beschrijving	Op deze DVD worden 5 mensen met dementie en hun omgeving gevolgd. Zij kampen met de gevolgen van de ziekte, en zoeken naar een eigen manier om betekenis te blijven geven aan het leven.
Fase van dementie	Beginfase van dementie
Jaar	2013
Website	Via www.uitzendinggemist.nl is deze documentaire te zien. Het is echter niet mogelijk om deze binnen België te bekijken. Delen van de documentaire zijn te vinden op youtube.
Cultuursensitief	Nee

Naam	Checklist 'Dementie' Noorwegen
Taal, land	Noorwegen, Engels/Pool/Turks/Hindoestaans
Korte beschrijving	Het is een Engelse brochure die bestaat uit 3 delen. In het eerste deel wordt uitgelegd wat normaal is om te vergeten als men ouder wordt, wat niet normaal is om te vergeten en men kan doen als men veel vergeet. In het tweede deel wordt informatie gegeven over de ziekte dementie, hoe men erachter kan komen of men dementie heeft en wat belangrijk is bij een doktersafpraak. In het derde deel wordt besproken hoe men aan hulp kan komen.
Fase van dementie	Beginfase van dementie

Validatie	De brochure is in het Engels, Pools, Turks en Hindoestaans. Als men deze taal beheerst staan er bruikbare tips in om bijvoorbeeld mee te nemen naar een doktersafspraak. Echter staat er ook veel informatie in die alleen bruikbaar zijn wanneer men in Noorwegen woont (zoals hulp aanvragen en de financiering hiervan).
Jaartal	2016
Website	http://www.nakmi.no/?vrtx=search&query=demensbrosjyre
Cultuursensitief	Ja

Naam	Mantelzorgcursussen (Nederland)
Taal, land	Nederlands
Korte beschrijving	Mantelzorg cursussen worden door verschillende organisaties aangeboden. In deze cursussen komen en verschillende aspecten aan bod. Zo wordt er uitleg gegeven over de ziekte, leren zorgen voor de naaste zonder dat de mantelzorg zelf overbelast raakt en meer grip krijgen op
Fase van dementie	Thuiswonende ouderen met dementie
Website	Op de website www.dementieonline.nl wordt er een online cursus aangeboden (in het Nederlands) voor mantelzorgers. Deze cursus is kosteloos te volgen. Ook in België zijn er via organisaties en mutualiteiten mantelzorg cursussen te volgen.
Cultuursensitief	Nee

Naam	Inloophuizen personen met dementie (Nederland)
Taal, land	Nederland
Korte beschrijving	Inloophuizen zijn er voor mensen met geheugenklachten of beginnende dementie. De ouderen kunnen alleen komen of samen met de partner, kinderen, familie, vrienden, burens of kennissen. De naaste kan ook alleen komen. Een diagnose is niet nodig. In inloophuizen kan men terecht voor informatie en activiteiten
Fase van dementie	Beginnende dementie of geheugenklachten. Een diagnose dementie is niet nodig.
Jaartal	1997
Website	https://www.alzheimer-nederland.nl/nieuws/inloophuis-voor-mensen-met-beginnende-dementie
Cultuursensitief	

Naam	Kotoza
Taal, land	België, Frans/Nederlands
Korte beschrijving	Deze documentaire uit 2016 bestaat uit een aantal interviews met zorgprofessionals met Sub-Saharaanse roots. Zij vertellen hier over hun eigen migratieverhaal, het ouder worden in België, de eigen rol in de zorgsector en voornamelijk over het aspect interculturaliteit van de zorg.
Fase van dementie	Geen
Jaartal	2016
Cultuursensitief	Ja

Naam	Poster Cultuursensitieve ouderenzorg
Taal, land	België, Nederlands
Korte beschrijving	De poster is onderdeel van het dossier: "vele tinten grijs". In dit dossier worden meerdere voorbeelden aangehaald uit België over cultuursensitieve ouderenzorg.
Fase van dementie	Alle fases van dementie
Jaartal	2015
Website	https://issuu.com/weliswaar/docs/wiw120
Cultuursensitief	Ja

Naam	Toolkit 'dementie in verschillende culturen'
Taal, land	Nederlands
Korte beschrijving	Deze toolkit is een leidraad voor hulpverleners om een project op te zetten om migrantengroepen te informeren over de ziekte dementie en hen te toe te leiden naar zorg- en welzijnsvoorzieningen. Deze toolkit is opgezet om migrantengroepen te informeren over de ziekte dementie en om zo de onbekendheid met deze ziekte en de schaamte en het taboe eromheen te verminderen. De toolkit kan naar gelang de doelgroep, context en organisatie aangepast worden. Het geeft informatie over de te nemen stappen om het project vorm te geven en bestaat uit een verzameling documenten.
Fase van dementie	Beginfase van dementie bij ouderen met een migratie-achtergrond
Jaar	2013
Website	https://www.pigmentzorg.be/toolbox/fiche/dementie-in-verschillende-culturen-nl
Cultuursensitief	Ja

Naam	Documentaire reeks "gezichten van dementie"
Taal, land	Nederlands
Korte beschrijving	In de documentaire reeks wordt er een portret geschilderd van ouderen met dementie. Daarnaast wordt er gesproken met de familie van de oudere over de pijn, onmacht en mooie momenten. Later worden zij geconfronteerd met het geschilderde portret.
Fase van dementie	Verschillende fasen van dementie
Jaartal	2016
Website	http://tvblik.nl/gezichten-van-dementie/john-wanders
Cultuursensitief	Nee

Naam	Documentaire "als je ouders gaan vergeten"
Taal, land	Nederlands
Korte beschrijving	Deze documentaire is gemaakt door de moslim omroep in Nederland. Hierin vertelt een moslima, wiens ouders dementie hebben, welke keuzes zij heeft moeten maken. Ook wordt er uitgebreid verteld over een verpleeghuis die is opgericht voor Marokkaanse/Turkse ouderen met dementie.
Fase van dementie	Alle fasen van dementie.
Jaartal	2009
Website	https://www.youtube.com/watch?v=fV38Vj3E6rE
Cultuursensitief	Ja

Naam	Cursus: Effectief communiceren met migranten met dementie en hun mantelzorgers
Taal, land	Nederlands
Korte beschrijving	Deze cursus is gericht op zorgprofessionals zoals de verpleegkundigen. In deze cursus komen er verschillende aspecten aan bod: <ul style="list-style-type: none"> - Informatie over dementie en inzicht in de rol van de familie bij migranten met dementie - De 'zorgen-doe-je-samen' gesprekslijst als hulpmiddel voor communicatie en patiëntgerichte zorg - Adviezen en oefeningen voor communicatie met de mantelzorgers en ouderen met dementie. Het doel van deze cursus is om de communicatie van de zorgprofessional beter aan te laten sluiten bij de behoeftes van de mantelzorgers en de oudere met dementie.
Fase van dementie	Alle fasen van dementie. Deze technieken zijn zowel in de thuiszorg als in verpleeghuiszorg bruikbaar.
Jaartal	-
Website	http://www.pharos.nl/documents/doc/zorgen%20doe%20je%20samen_flyer-%20verpleegkundigen.pdf
Cultuursensitief	Ja

Naam	Film "Demans en Marad Ennesani" en DVD "Meer dan vergeten"
Taal, land	Nederland, Nederlands/Turks/Marokkaans Arabisch
Korte beschrijving	Demans is een documentaire over een voorlichtingsproject voor Turken en Marokkanen ouderen. Marad Ennesani is een documentaire waarin een man vertelt over een vriend van zijn vader die steeds vergeetachtiger wordt (Marokkaans Arabisch). De DVD meer dan vergeten bestaat uit 2 delen. Het eerste deel is Turks gesproken en Nederlands ondertitelt. Hierin vertellen 2 kinderen over het ziekteproces van hun vader. Het tweede deel is Nederlands gesproken en hierin wordt verteld over 2 dochters en hun dementerende moeders en welke oplossingen zij gevonden hebben.
Fase van dementie	Alle fases van dementie
Jaartal	2010
Website	De eerste twee documentaires zijn te vinden op: http://www.pluspuntrotterdam.nl/Publicaties.html (te koop) De DVD meer dan vergeten is te koop bij Unie KBO
Cultuursensitief	Ja

Naam	Brochure: Dementie; ook onder allochtone ouderen
Land, Taal	Nederland
Korte beschrijving	Deze brochure is gemaakt door de provincie Noord-Brabant (Nederland). Het eerste deel van de brochure gaat over cijfers van dementie en allochtonen in Brabant. Het tweede deel geeft handvaten aan zorgverleners over de bereikbaarheid van de doelgroep en de toegankelijkheid van instellingen voor ouderen met dementie en een migratie-achtergrond.
Fase van dementie	Alle fases van dementie
Validatie	Het eerste deel is niet bruikbaar. In het tweede deel staan tips breed omschreven.
Jaartal	2008
Website	http://www.moderne-dementiezorg.nl/upl/migranten/brochure%20Dementie%20ook%20onder%20Niet-westerse%20ouderen[1].pdf
Cultuursensitief	Ja

Naam	Singing for the brain group
Land, Taal	Onderzoek in Engeland; Zuid-Aziatische (Voornamelijk Punjabi, Hindi, Urdu en Gujarati) achtergrond
Korte beschrijving	Gebaseerd op de principes van muziektherapie. De sessies nodigen uit tot interactie en participatie. Een sessie bestaat uit een warming-up en het zingen van bekende liedjes. Meeste deelnemers waren in de beginfase van

	dementie. Later kwamen er ook participanten bij die wel geheugenproblemen hadden maar (nog) geen diagnose dementie gekregen hadden.
Fase van dementie	Begin fase van dementie maar ook voor mensen die (nog) geen diagnose gekregen hadden
Bron	Dementia, Culture and Ethnicity, Botsford J. en Dening K.H.
Cultuursensitief	Ja

Naam	Peers
Land, Taal	Onderzoek in Engeland; Latijns-Amerikaans
Korte beschrijving	Gebruik van peers om in de samenleving kwetsbare (dementerende) ouderen op te sporen. Deze peers hebben dezelfde culturele achtergronden als van deze ouderen (In dit onderzoek Latijns-Amerikaans). Op deze manier ontstond er in London een groep van kwetsbare moeilijk bereikbare ouderen die op deze manier beter bereikt konden worden. Hierdoor kon er informatie verstrekt worden en kon er in kaart gebracht worden welke noden deze ouderen hebben. Ook kregen deze geïsoleerde ouderen weer sociale contacten om ze zo uit hun isolement te halen dit werd gedaan door middel van het organiseren van cultureel-sensitieve activiteiten voor zowel niet-dementerend als wel dementerende ouderen.
Fase van dementie	Alle fasen van dementie
Bron	Dementia, Culture and Ethnicity, Botsford J. en Dening K.H.
Cultuursensitief	Ja

Naam	Alzheimer Society
Land, Taal	Onderzoek in Engeland
Korte beschrijving	een pilot project om bewustzijn te creëren ten opzichte dementie. Het doel is om vrijwilligers (met een andere culturele achtergrond) op te leiden zodat zij activiteiten kunnen bedenken en uitvoeren bij ouderen met dezelfde culturele achtergrond. Dit zal uiteindelijk een tool-kit opleveren met verschillende activiteiten voor verschillende etniciteiten. Daarnaast worden de vrijwilligers ondersteund door een handleiding met best-practices over het vrijwilligerswerk.
Fase van dementie	Alle fasen van dementie
Bron	Dementia, Culture and Ethnicity, Botsford J. en Dening K.H.
Cultuursensitief	Ja

Naam	Dementia Friendly Gurudwara
Land, Taal	Onderzoek in Engeland; Sikh
Korte beschrijving	Een gurudwara is een tempel waar de Sikhgemeenschap (Indiase religie) samen komt voor devotie. In dit onderzoek werd in Engeland 1 Gurudwara geselecteerd voor een pilotproject. De doelen voor dit project waren: Het kenbaar maken van dementie in deze gemeenschap, het stigma rondom dementie laten verdwijnen en meer kennis geven over dementie door middel van lezingen en workshops, de omgeving van de Gurudwara aanpassen zodat het toegankelijker is voor ouderen met dementie, samenwerking met andere organisaties bevorderen om kennis over dementie uit te wisselen, meer leden van de gemeenschap proberen aan te moedigen om bij te dragen aan een Dementia Friendly Gurudwara en het evalueren van al deze doelen om de impact hiervan te begrijpen voor toekomstige interventies.
Fase van dementie	Alle fasen van dementie
Bron	Dementia, Culture and Ethnicity, Botsford J. en Dening K.H.
Cultuursensitief	Ja

Naam	Culture Dementia UK
Land, Taal	Onderzoek in Engeland; Afrikaans-Caribisch
Korte beschrijving	Is 15 jaar geleden gestart met het opzetten van een netwerk rondom Afrikaans-Caribische populatie in West-Londen. Deze organisatie heeft veel contacten met het de geloofsgemeenschap van deze groep. Door deze contacten is er een goed bezochte conferentie opgezet. De bezoekers waren ouderen met dementie en hun mantelzorgers, de onderwerpen die besproken werden waren zeer uiteenlopend met als overkoepelend thema dementie.
Fase van dementie	Begin- en middelfase van dementie
Bron	Dementia, Culture and Ethnicity, Botsford J. en Dening K.H.
Cultuursensitief	Ja